

Atvinnuvegaráðuneytið
Skrifstofa viðskipta og markaða

Reykjavík 31. ágúst 2026

Umsögn um áform um breytingu á lögum um neytendasamninga, nr. 16/2016

Neytendasamtökin þakka fyrir tækifæri til að veita umsögn um áform um lagasetningu er varða breytingu á lögum um neytendasamninga nr. 16/2016, sbr. mál S-153/2026 í samráðsgátt stjórnvalda. Um er að ræða innleiðingu á tilskipun (ESB) 2019/2161 (tilskipuninni um nútímavæðingu) að því er varðar breytingar á tilskipun 2011/83/ESB.

Neytendasamtökin fagna almennt þeirri viðleitni sem birtist í áformunum um að styrkja réttarstöðu neytenda og samræma íslenska löggjöf betur við þróun regluverks innan EES, ekki síst í ljósi þess hve netviðskipti og stafræn þjónusta hafa aukist verulega frá því lögin voru upphaflega sett árið 2016.

1. Sértækar upplýsingakröfur á netmörkuðum

Neytendasamtökin fagna fyrirhuguðu ákvæði um að rekstraraðilar netmarkaða skuli upplýsa neytendur um hvort þriðji aðili sem býður vöru, þjónustu eða stafrænt efni til sölu teljist atvinnurekandi eða ekki, og um áhrif þess á réttarstöðu neytandans. Þetta er grundvallaratriði fyrir neytendur, sem eiga oft erfitt með að átta sig á því hvaða réttarvernd þeir njóta í viðskiptum á netmörkuðum. Samtökin leggja áherslu á að slíkar upplýsingar verði settar fram með skýrum og áberandi hætti, áður en gengið er frá kaupum, en ekki einungis í almennum viðskiptaskilmálum sem neytendur lesa sjaldan. Samtökin hvetja ráðuneytið til að skoða hvort rétt sé að setja frekari kröfur um framsetningu (t.d. um staðlað merki eða skýra tilkynningu) svo tryggt sé að ákvæðið nái tilgangi sínum í reynd.

2. Persónuupplýsingar sem endurgjald

Samtökin fagna því að gildissvið laganna verði rýmkað þannig að það nái einnig til samninga þar sem neytandi lætur af hendi persónuupplýsingar sem endurgjald fyrir stafrænt efni eða stafræna þjónustu. Neytendur eiga að njóta sömu verndar í slíkum

viðskiptum og í hefðbundnum kaupum. Þó verður að vera skýrt að ekki verði farið gegn lögum nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Hvetja samtökin til náins samráðs við Persónuvernd við frekari útfærslu frumvarpsins.

3. Sektorheimildir Neytendastofu

Neytendasamtökin fagna því að lögfest verði skýr sjónarmið sem Neytendastofu ber að líta til við ákvörðun sekta, ásamt hámarksfjárhæð sem taki mið af ársveltu seljanda. Slíkt er til þess fallið að gera viðurlög skilvirkari og letjandi, sérstaklega gagnvart stórum söluaðilum þar sem föst krónutala í sektum hefur minni varnaðaráhrif eftir því sem velta seljanda er meiri. Neytendasamtökin leggja áherslu á að Neytendastofa fái nægilegt fjármagn og mannafla til að nýta þessar heimildir í reynd, þar sem skýrar lagaheimildir duga skammt án raunverulegs eftirlits og framfylgdar.

4. Áframhaldandi samráð

Neytendasamtökin óska eftir að fá tækifæri til að veita umsögn um frumvarpsdrögin sjálf þegar þau liggja fyrir, auk þess að taka þátt í frekara samráði sem fyrirhugað er samhliða samráði við Neytendastofu, sbr. lið F.4 í áformaskjalinu. Samtökin telja mikilvægt að sjónarmið neytenda sjálfra, ekki eingöngu eftirlitsstofnunar, endurspeglast í endanlegri útfærslu.

Neytendasamtökin ítreka jákvæða afstöðu sína til þess að íslensk löggjöf um neytendavernd verði í fremstu röð og í fullu samræmi við þróun EES-réttar, og lýsa sig reiðubúin til frekara samstarfs við ráðuneytið við undirbúning frumvarpsins.

Virðingarfyllst, fyrir hönd Neytendasamtakanna,



Breki Karlsson,
formaður